

ZNALOST PÍSMEN-POJMENOVÁVÁNÍ PÍSMEN

Instrukce pro administraci a vyhodnocení testu

Popis testu

Co hodnotíme	Tento test hodnotí znalost velkých a malých písmen abecedy. Úkolem dítěte je říkat nahlas jak se jednotlivá písmena abecedy vyslovují (např. /m/) a jaký je jejich název v abecedě (např./em/). Velká a malá písmena hodnotíme v průběhu testu zvlášť a zapisujeme pro ně skóre přesnosti. Test není zadáván v časovém limitu a měl by být zadáván dětem individuálně.	
Věkové rozpětí	Tento test je vhodný pro děti posledních ročníků mateřských škol a pro žáky prvních ročníků ZŠ. Lze ho ale použít i pro žáky vyšších ročníků, kde se objevují nebo očekáváme obtíže ve čtení nebo psaní. Děti předškolního věku se písmena v mateřských školách systematicky neučí, i přesto ale mohou <i>některá</i> písmena znát. Informace rozvíjející se znalosti písmen mohou již v období předškolního věku být velmi informativní z hlediska pozdějšího rozvoje gramotnostních dovedností.	
Hodnocení (přesnost)	Skóre přesnosti uvádíme pro každou ze čtyř dílčích znalostí zvlášť (tj. pro znalost vyslovování nebo názvu písmene v abecedě, velkých nebo malých písmen). Celkové skóre je součtem správných odpovědí v těchto čtyřech dílčích úlohách.	
Normy	Normy k tomuto testu jsou k dispozici pro děti posledního ročníku mateřské školy a 1. ročníku ZŠ (typicky si děti plně osvojují znalost písmen v průběhu druhého pololetí prvního ročníku ZŠ). Normy jsou k dispozici pro znalost vyslovování písmen (velkých a malých písmen dohromady) a pro celkové skóre znalosti názvů písmen abecedy (velkých a malých písmen dohromady). Takto posuzovaná je znalost písmen velmi dobrým indikátorem pozdějšího rozvoje gramotnostních dovedností. Zvlášť jsou k dispozici normy pro celkové skóre znalosti písmen (ze všech čtyř dílčích znalostí dohromady).	
Materiály a pomůcky pro administraci testu	Rekordér Záznamový arch k Testu znalosti písmen. Podnětový materiál pro administraci testu (sady kartiček s velkými a malými s písmeny k rozstříhání)	

Postup pro administraci testu

1. Představení testu

Administrátor řekne:

„Zahrajeme si takovou hru s písmenky. Já ti ukážu písmenko z abecedy, ty se na něj podíváš a řekneš mi, co to je za písmenko. Řekneš mi, jak se to písmenko vyslovuje (jaký dělá zvuk). A potom mi ještě řekneš, jak se toto písmenko jmenuje, tedy jak se mu říká v abecedě. Můžeme začít?“

Než začnete zadávat tento test a než budete pokračovat administrací zácvičných položek, vyberte ze sady kartiček s písmeny kartičky s **prvními písmeny jména a příjmení dítěte**.

2. Zácvičné položky

Zácvičná položka 1: první písmeno jména dítěte

Administrátor řekne:

„Třeba tady je kartička s písmenkem z tvého křestního jména.“ *[Vezměte do ruky kartičku s **prvním písmenem jména dítěte**].* „Víš, jak se toto písmenko vyslovuje?“
(např. pro jméno Martin ukažte kartičku s velkým písmenem M).

- Pokud dítě správně **vysloví písmeno /m/ nebo** správně **řekne jeho název z abecedy /em/**, řekněte: „Výborně!“ a zeptejte se dítěte na to, co neřeklo. Řekněte: „Výborně, takhle se toto písmenko **vyslovuje** / tak se mu **říká v abecedě**. A víš, jak se **mu říká v abecedě /jak se vyslovuje?**“
- Pokud dítě neodpoví správně, řekněte: „To byl dobrý pokus. Vidím, že se snažíš, ale toto písmenko se vyslovuje... (např. /m/) / tomuto písmenku se v abecedě říká... (např. /em/). Řekněte správnou odpověď podle toho, jak dítě odpovídalo, a požádejte dítě, aby písmeno samo označilo: „Zkus si to říct: ... /m/ (pro vyslovené písmeno) nebo /em/ (pro název písmene v abecedě)“. Pak pokračujte: „A víš **jak se toto písmenko vyslovuje/ jak se mu říká v abecedě?** (Ptejte se na to, co dítě neříkalo (název z abecedy nebo vyslovené písmeno). Než budete pokračovat v zadávání testu, ujistěte se, že dítě správně název písmene/vyslovené písmeno zopakovalo.

Administrátor řekne:

“Zkusíme poznat ještě nějaké jiné písmenko...”

Poznámka: Od této chvíle se vždy ptáme nejdříve na **výslovnost** a až následně na **název písmene z abecedy**.

Zácvičná položka 2: první písmeno příjmení dítěte

Vezměte do ruky kartičku s **prvním písmenem příjmení dítěte**. (např. pro příjmení Nováková – vyberte kartičku s velkým písmenem N).

Administrátor řekne:

“Jak se třeba vyslovuje toto písmenko...?”

- Pokud dítě odpoví správně, řekněte : „Jde ti to výborně!“ a zeptejte: „A víš, jak se tomuto písmenku říká v abecedě?
- Pokud dítě správně uvede název daného písmene z abecedy, řekněte: „Výborně! Zkusíme si ještě poznat jiná písmenka.“ *[Následně vezměte do ruky sadu karet s písmeny a připravte si první písmeno z testu dle pořadí uvedeného v záznamovém archu].*
- Pokud dítě nesprávně odpoví, jak se písmeno vyslovuje, řekněte: „Skoro se ti to povedlo!... ale toto písmenko se vyslovuje... (např. /n/), řekni si to: „/n/“. A teď mi zkus říct, jak se tomuto písmenku říká v abecedě?
- Pokud dítě odpoví nesprávným označením názvu písmene z abecedy, řekněte: „Skoro se ti to povedlo!... Ale tomuto písmenku se v abecedě říká /en/. Řekni si to: /en/. *[Následně vezměte do ruky sadu karet s písmeny a připravte si první písmeno z testu dle pořadí uvedeného v záznamovém archu].*
- Poznámka: i když první dvě písmena / položky v testu používáme jako zácvičná, odpověď dítěte i u těchto dvou písmen hodnotíme a zahrnujeme do celkového skóre v testu.

3. Jak test zadáváme

- Po prezentaci zácvičných položek postupujeme v testu pro všechny zbývající písmena stejně jako při zácvičné položce 2. Písmena zadáváme **podle pořadí** uvedeného v Záznamovém archu k testu znalosti písmen. Počáteční písmena jména a příjmení dítěte už ale znovu nezadáváme. U každé položky se dítěte **nejprve ptáme, jak se dané písmeno vyslovuje a až potom na název písmene v abecedě.**
- Při administraci testu začínáme vždy tou velikostí písmen, se kterou se děti ve škole setkaly dříve, tedy v České republice jde typicky o **VELKÁ písmena**. Až následně zadáváme- stejným způsobem- **písmena malá.**
- Pokud dítě v průběhu testu váhá nebo má obtíže s rozlišením vysloveného písmene a názvu písmene, povzbuzujte ho, aby pokračovalo v testu dál.
- Test je možné **ukončit po pěti po sobě jdoucích chybných odpovědích**, kdy dítě nesprávně uvede, jak se písmeno vyslovuje a nezná název písmene z abecedy.

4. Postup pro vyhodnocení testu

- Pro vyhodnocení testu použijte záznamový arch k Testu znalosti písmen.
- Ve sloupci se značkami ✓ / ✗ označte:

- ✓ vedle správné odpovědi
  - ✗ vedle chybné odpovědi a запиште odpověď dítěte do příslušné kolonky
  - **SO** запиште vedle odpovědi, kde se dítě samo opravilo, odpověď hodnotte jako správnou ✓
  - Pokud dítě nic u některého písmene neodpovědělo, nepište do příslušné kolonky nic.
- Za každou správnou odpověď udílíme **jeden bod** (maximální počet bodů je 64 za velká písmena a 64 za písmena malá).